

Received: 22 Feb. 2023, Revised: 15 Mar. 2023

Accepted: 16 Mar. 2023

นิพนธ์ต้นฉบับ

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพ ผู้พิการในชุมชน ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

อักษรพร อุตศาสตร์^{1*}, วิราสิริ วสิริวิรัตน์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางเพื่อศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 235 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่มีความเชื่อมั่นด้านบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการ มีความเชื่อมั่นที่ 0.935 ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความเชื่อมั่น 0.827 และด้านแรงสนับสนุนทางสังคม มีความเชื่อมั่น 0.814 ระหว่างเดือน ตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ.2565 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับสถิติ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 73.6 และอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.4 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเป็นแกนนำในประสานการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชน และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชน อื่นๆ ในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 73.2 ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 73.6 และด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการสอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 67.7 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และแรงสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษาครั้งนี้เสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน และส่งเสริมการยกย่องการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

คำสำคัญ : บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การส่งเสริมสุขภาพผู้พิการ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

^{1*}นิสิตปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

*Corresponding author : K_khimzmiz@hotmail.com

Original Article

The role of Village Health Volunteers in Health Promotion people with Disabilities in The Community Na Hua Bo Subdistrict Phanna Nikhom District Sakon Nakhon Province.

Aksaraporn Uttasart^{1*}, Wirasiri Wasiwirasi²

ABSTRACT

Cross-sectional descriptive research was employed in the study of the role of village health volunteers in promoting the health of people with disabilities in Na Hua Bo Sub-district, Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province. The sample consisted of 235 village health volunteers. Data were collected by using a questionnaire that had confidence in the role of village health volunteers in promoting the health of persons with disabilities. The Reliability value of 0.935 in terms of motivation to work with a reliability value of 0.827, and social support has a reliability value of 0.814. Data analysis Descriptive statistics were used between October and November 2022, including frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square analysis, and Pearson's correlation coefficient. The level of significance was set at the statistical level of 0.05. The study found that the roles of village health volunteers in promoting the health of people with disabilities in the community were generally moderate, accounting for 73.6 per cent, and at a low level, accounting for 26.4 per cent. Considering each aspect, it was found that the leadership in coordinating public health operations in the community, working with government officials and local government organizations, Including other local community development organizations, at a moderate level, accounting for 73.2 per cent. Public relations, organizing a campaign, and providing knowledge on primary health care are moderate, accounting for 73.6 per cent. Then, activities to promote and restore the health of the disabled are in line with local health conditions and are moderate, accounting for 67.7 per cent. The Factors related to the role of village health volunteers in the health promotion of people with disabilities in the community were statistically significant (p -value < 0.05), including marital status, education level, Performance Motivation, and social support. The findings of the study are recommended to the responsible agencies in the area. Promote participation of village health volunteers in promoting the health of people with disabilities in the community, and promoting recognition of the health promotion work of persons with disabilities in the community.

Keywords: Roles of village health volunteers, Health promotion for the disabled, and Village health volunteers

¹*Master's degree student Master of Public Health Program Department of Public Health Administration Western University

²Assistant professor Master of Public Health Program WesternUniversity

*Corresponding author: K_khimzmiz@hotmail.com

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุข ได้เริ่มดำเนินงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ปัจจุบันประเทศไทยมีเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน กว่า 1,040,000 คน ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนผู้ที่มีจิตอาสา เสียสละเข้ามามีส่วนร่วมดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชนจนได้รับการยอมรับจากสังคม โดย อสม. เปรียบเสมือนหมอประจำบ้าน ซึ่งมีบทบาทสำคัญดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมไม่ให้เกิดโรคในพื้นที่ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพทั้งโรคเรื้อรัง และโรคที่เกิดจากพฤติกรรมใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางการแพทย์ โทรเวชกรรม (Telemedicine) และแอปพลิเคชัน ด้านสุขภาพ ประเมินสุขภาพ พร้อมทั้งเป็นแกนนำเครือข่ายในการดูแลสุขภาพ และจัดการปัญหาสุขภาพ ทั้งในระดับครอบครัว และชุมชน รวมทั้งการส่งต่อ ผู้ป่วยไปยังระบบบริการสุขภาพที่รัฐจัดให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลสุขภาพในพื้นที่ เป็นต้นจนปัจจุบัน อสม. ได้กลายเป็นทุนทางสังคม (Social Capital) ที่สำคัญของระบบสุขภาพ² ที่เป็นแรงสำคัญในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพในชุมชนได้อย่างดี ทั้งนี้ อสม. เป็นบุคลากรสาธารณสุขในการดูแลสุขภาพอนามัยเชิงรุกในกลุ่มผู้พิการ ซึ่งความพิการเป็นการสูญเสียความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมคนพิการ จึงถือเป็นบุคคลสำคัญที่รัฐต้องให้การดูแลสนับสนุน และส่งเสริมให้มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม และเท่าเทียมในสังคม จากข้อมูลการสำรวจคนพิการในประเทศไทยปี พ.ศ. 2564 พบคนพิการ ทั้งหมด 2,102,384 ราย โดยร้อยละ 50.17 เป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว ซึ่งความพิการจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของตนเอง ครอบครัว และสังคม เนื่องจากความบกพร่องในการทำกิจวัตรประจำวัน จากข้อจำกัดของร่างกายทำให้ครอบครัวต้องแบกรับภาระการดูแลอย่างต่อเนื่องยาวนาน ก่อให้เกิดความเครียด และส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพของคนในครอบครัวในขณะเดียวกัน ยังส่งผลกระทบต่อชุมชน หากคนพิการไม่ได้รับการดูแลอย่างเพียงพอ

กระทรวงสาธารณสุข จึงส่งเสริมให้ อสม. เป็นผู้ดูแลรอง เพื่อช่วยเหลือคนพิการในชุมชนร่วมกับครอบครัวคนพิการเนื่องจาก อสม. เป็นภาคประชาชนคนในพื้นที่ของชุมชนที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่เป็น ตัวแทนของหน่วยบริการ

ในการส่งเสริมสุขภาพประชาชนที่มีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนค่อนข้างสูงมีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ และเป็นส่วนสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน พร้อมทั้งบริการข้อมูลสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการเป็นส่วนใหญ่ และในการดูแลคนพิการก็จะเป็นลักษณะของสื่อสารให้คำแนะนำเบื้องต้น ดังนั้น อสม. จึงมีความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทผู้ให้บริการด้านสุขภาพอนามัย และยังเป็นการเพิ่มศักยภาพของอสม. ในการดำเนินกิจกรรมงานส่งเสริมสุขภาพในชุมชนอีกด้วย โดยเน้นการส่งเสริมสุขภาพชุมชน โดยใช้กระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุข มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพในพื้นที่

จังหวัดสกลนคร มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 23,671 คน มีบทบาทสำคัญในด้านการงานสาธารณสุขของผู้พิการ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงการสนับสนุนการดูแลผู้พิการในชุมชน ซึ่งข้อมูลสถานการณ์ผู้พิการจังหวัดสกลนคร ในปี 2564 พบว่ามีประชากรผู้พิการ 36,897 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,146,286 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22 และสอดคล้องกับตำบลนาหว้าบ่อที่มีประชากร จำนวน 9,990 คน มีผู้พิการ จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22 ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมผู้พิการส่วนใหญ่ในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการฟื้นฟูสุขภาพตนเอง และได้รับการดูแลที่ไม่ครอบคลุมจากหน่วยงานองค์กร และส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน ดังนั้น บทบาทของ อสม. ในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน ล้วนต้องอาศัยทักษะความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติงาน การประสานงาน ความอดทน เสียสละต่อส่วนรวม อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อเกิดการป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการในชุมชน ส่งผลให้การดูแลผู้พิการในชุมชนเป็นไปด้วยดี ซึ่งการศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน ตำบล

นาห้วยบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร สามารถนำไปใช้วางแผนแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Descriptive Study) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาห้วยบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 235 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาห้วยบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 235 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากรของ Daniel (2010) จากการแทนค่าสูตรของแดเนียล (Daniel, 2010) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 142 คน ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในชุมชนตำบลนาห้วยบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ทั้งหมด 235 คน เพื่อป้องกัน การสูญหายของกลุ่มตัวอย่างหรือความผิดพลาดจากการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งนี้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาห้วยบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 18 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคม จำนวน 16 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยในการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.831 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย เปอร์เซ็นต์ และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ chi-square

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มประชากรที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร โดยนำเสนอในรูปตารางในกรณีข้อมูลต่อเนื่องนำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด-สูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หากเป็นข้อมูลแจกแจงนับนำเสนอด้วยจำนวน และร้อยละ

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Pearson Chi-Square และ Pearson's Product Moment Correlation Coef - ficient ในการหาความสัมพันธ์และความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565 ตามรหัสโครงการเลขที่ HE-WTU543019 เอกสารรับรองเลขที่ WTU 2560-0105

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

(n = 235)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	157	66.8
ชาย	78	33.2
อายุ		
20 ปี - 39 ปี	45	19.1
40 ปี - 59 ปี	182	77.4
60 ปี ขึ้นไป	8	3.4
$\bar{x} = 47.76$, S.D. = 8.32 Min = 26 Max = 62		
สถานภาพสมรส		
สมรส	59	25.1
หม้าย	135	57.4
โสด/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	41	17.4
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	33	14.0
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	148	63.0
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	54	23.0
อาชีพ		
เกษตรกร	87	37.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	107	45.5
รับราชการ/ลูกจ้าง	41	17.5
รายได้ต่อเดือน (บาท)		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	80	34.0
5,001 บาท - 10,000 บาท	152	64.7
10,001 บาท ขึ้นไป	3	1.3
$\bar{x} = 6753.53$ S.D. = 1743.132 Min = 4,000 Max = 15,080		
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1 ปี - 10 ปี	73	31.0
11 ปี - 20 ปี	85	36.2
21 ปี ขึ้นไป	77	32.8
$\bar{x} = 15.37$ S.D. = 7.329 Min = 1 Max = 28		

ผลการศึกษาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 235 คน พบว่า เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.8 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 40 - 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 77.4 มีสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 57.4 ระดับ

การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 63.0 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 45.5 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 บาท - 10,000 บาท ต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 64.7 มี

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 11 ปี - 20 ปี

คิดเป็นร้อยละ 36.2

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

(n=235)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน		จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	(72 - 90 คะแนน)	0	0.0
ระดับปานกลาง	(54 - 71 คะแนน)	92	39.1
ระดับน้อย	(18 - 53 คะแนน)	143	60.9
รวม		235	100

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้

พิการในชุมชนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 60.9 และรองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 39.1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านแรงสนับสนุนทางสังคม

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านแรงสนับสนุนทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

(n=235)

แรงสนับสนุนทางสังคม		จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	(64 - 80 คะแนน)	0	0.0
ระดับปานกลาง	(48 - 63 คะแนน)	154	65.5
ระดับน้อย	(16 - 47 คะแนน)	81	34.5
รวม		235	100

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงสนับสนุนทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้

พิการในชุมชนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 65.5 และระดับน้อย ร้อยละ 34.5 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละผู้ตอบแบบสอบถามด้านบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

(n=235)

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน		จำนวน	ร้อยละ
ระดับมาก	(60 - 75 คะแนน)	0	0.0
ระดับปานกลาง	(45 - 59 คะแนน)	173	73.6
ระดับน้อย	(15 - 44 คะแนน)	62	26.4
รวม		235	100

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแรงสนับสนุนทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้

พิการในชุมชนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรหมานคม จังหวัด สกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ร้อยละ 73.6 และระดับน้อย ร้อยละ 26.4 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ ในชุมชนรวม รายด้าน

(n=235)

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	ระดับการมีบทบาทของ อสม.		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ด้านเป็นแกนนำในประสานการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชน และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชน อื่นๆ ในท้องถิ่น	18 (7.7)	172 (73.2)	45 (19.1)
ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน	8 (3.4)	173 (73.6)	54 (23.0)
ด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการสอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น	1 (0.4)	159 (67.7)	75 (31.9)

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.6 และอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 26.4 เมื่อพิจารณาทางด้าน ลำดับที่ 1 คือ ด้านเป็นแกนนำในประสานการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชน และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชน อื่นๆ ในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.2 ลำดับที่ 2 คือ ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.6 และลำดับที่ 3 คือ ด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการสอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.7 ตามลำดับ

ตาราง 6 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน โดยวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Chi square ดังมีรายละเอียดดังนี้

(n=235)

ตัวแปร	ระดับการปฏิบัติตามบทบาท อสม.		df	P-value
	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)		
เพศ			1	0.15
- ชาย	62 (79.5)	16 (20.5)		
- หญิง	111 (70.7)	46 (29.3)		
สถานภาพสมรส			2	0.01*
- สมรส	41 (69.5)	18 (30.5)		
- หม้าย	109 (80.7)	26 (19.3)		
- โสด/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	23 (56.1)	18 (43.9)		

ตัวแปร	ระดับการปฏิบัติตามบทบาท อสม.		df	P-value
	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)		
ระดับการศึกษา			2	0.01*
- ประถมศึกษา	27 (81.8)	6 (18.2)		
- มัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าปริญญาตรี	115 (77.7)	33 (22.3)		
- ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	31 (57.4)	23 (42.6)		
อาชีพ			2	0.444
- เกษตรกรรม	60 (69.0)	27 (31.0)		
- ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	81 (75.7)	26 (24.3)		
- รับราชการ/ลูกจ้าง	32 (78.0)	9 (22.0)		

* p - value < 0.05 (Chi – Square Test)

จากตาราง 6 พบว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Chi square พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

พบว่า ระดับการศึกษา และสถานการสมรส มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value < 0.05)

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน วิเคราะห์โดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังมีรายละเอียดดังนี้ (n=235)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	r	p-value
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	0.361	<0.001**
แรงสนับสนุนทางสังคม	0.785	<0.001**

** p - value < 0.05 (Pearson's Correlation)

จากตาราง 7 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (r = 0.361) และปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชนตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน อธิบายได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชนสามารถอธิบายได้ว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชนอย่างเต็มกำลังความสามารถตามเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้บรรลุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งได้รับการแนะนำ และ ฝึกทักษะในการปฏิบัติงานให้มีความชำนาญ ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากชุมชน และ

ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัวมีความภาคภูมิใจที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พร้อมทั้งจะส่งเสริมสนับสนุนให้ได้ทำในสิ่งที่รักและเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมทั้งยังได้รับสวัสดิการ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุตปรีชา เตียติวิริยะกุล ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร มุลจิตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ($r=0.499$, $P\text{-value}<0.001$ และ $r=0.644$, $P\text{-value}<0.001$ ตามลำดับ)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน อธิปไตยได้ตั้ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชนสามารถอธิบายได้ว่าแรงสนับสนุนทางสังคม เป็นส่วนสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เช่น จากครอบครัว เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ และบุคคลอื่นในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับความไว้วางใจ ความมีคุณค่าสำหรับผู้อื่น และการได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม การร่วมกิจกรรมแสดงความคิดเห็นในชุมชน ทำให้บุคคลรู้สึกปลอดภัยมั่นคงและมีความพร้อมในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตครอบครัว การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ช่วยให้บุคคลมีความพร้อมในการปรับตัวและ

สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ด้านอารมณ์ด้านทรัพยากรสิ่งของเงินทอง แรงงานด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการยอมรับและการเห็นคุณค่า และควรส่งเสริมสนับสนุนแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อพัฒนาความรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสุขภาพ ด้านงบประมาณด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ พิมพ์วาปี⁵ ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดูแลผู้สูงอายุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านประมาณครึ่งหนึ่ง ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินธารณ์ วระไว⁹ ศึกษาเรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนตำบลพ้อพลอย อำเภอพ้อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{value}< 0.05$) ได้แก่ อาชีพ ทัศนคติต่อการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มนภา ไขคำ, ชลียา ศิริกาล, ถนอมศักดิ์ บุญสุ, แก้วใจ มาลีชัย⁴ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตำบลธาตุ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ด้านการประเมิน และด้านทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทนา แยกคาย และวัลยา ตูพานิช⁶ ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครประจำครอบครัว จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้บทบาทอยู่ในระดับสูง แรงสนับสนุนทางสังคม แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครประจำครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน อภิปรายได้ ดังนี้

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการ ในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) และสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) ส่วนปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน (p -value < 0.05) และปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ (r = 0.060) ด้านรายได้ต่อเดือน (r = 0.104) และด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (r = - 0.037) ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน (p -value < 0.05)

4. บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน อภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยการศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.6 และอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 26.4 เมื่อพิจารณารายด้าน ลำดับที่ 1 คือ ด้านเป็นแกนนำในประสานการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชน และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชน อื่นๆ ในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.2 ลำดับที่ 2 คือ ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.6 และลำดับที่ 3 คือ ด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการสอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.7 ตามลำดับสามารถอธิบายได้ว่า ตามบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชน ตามกิจกรรมที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้าน

พฤติกรรมสุขภาพอนามัย การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลขั้นต้น และการมีส่วนร่วมกิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการ การลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน การให้ความช่วยเหลือติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้พิการ เพื่อรับการรักษาหรือส่งต่อ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดปรีชา เตยศิริวิริยะกุล¹⁰ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58 โดยภาพรวมทั้งหมดอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีบทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.6 รองลงมา อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 23.0 และอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 3.4 สามารถอธิบายได้ว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการในชุมชน เพื่อการนำความรู้ที่ถูกต้องเผยแพร่ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อเฉพาะกิจ เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการให้คนในชุมชน เกิดความรู้ได้ง่าย นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ป้าย โฆษณา เอกสาร แผ่นพับ วารสาร โบรชัวร์ เป็นสื่อที่ผู้พิการ และประชาชนในพื้นที่ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร มีความต้องการมากที่สุด ดังนั้น การให้ความรู้ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะในสื่อสิ่งพิมพ์จึงเป็นสื่อเหมาะสม จึงเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในชุมชนมากขึ้น

1.2 ด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการสอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.7 รองลงมา

อยู่ในระดับน้อยร้อยละ 31.9 และอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 0.4 สามารถอธิบายได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการสอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน สามารถช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่คนพิการให้เข้าถึงบริการ ด้านต่างๆ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำ เบื้องต้นในการดูแลสุขภาพ เพื่อป้องกันความพิการและการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการตามที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการส่งเสริมสุขภาพของผู้พิการในการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้พิการ เพื่อรับการรักษาส่งต่อ ตลอดจนการให้ความรู้ ให้การฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการในชุมชน

1.3 ด้านเป็นแกนนำในประสานการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชน และปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชน อื่นๆ ในท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.2 รองลงมา อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 19.1 และอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 7.7 สามารถอธิบายได้ว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชน อื่นๆ ในท้องถิ่น ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพการฟื้นฟูสุขภาพของผู้พิการในชุมชน เพื่อให้การดูแลคนพิการได้เข้าถึงสิทธิที่ควรพึงได้รับอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนการเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้พิการในชุมชน ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับกลางๆ ควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพ

ของผู้พิการในชุมชน เช่น การเพิ่มทักษะการปฏิบัติงาน สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ การประสานงาน และความเสียสละต่อส่วนร่วม เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อไป และควรดำเนินการพัฒนา ฉะนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และแรงสนับสนุนทางสังคม ส่งผลให้การดูแลผู้พิการในชุมชนเป็นไปด้วยดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของ อสม. ในการดูแลสุขภาพผู้พิการที่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้พิการตามบริบทของพื้นที่

2.2 ศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการของผู้พิการ เพื่อนำมาใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน. (2565). การสาธารณสุขมูลฐาน. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2565 จาก http://phc.moph.go.th/www_hss/frontend/theme/index.php
2. กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2562). คู่มือสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อยกระดับเป็นหมออนามัยประจำหมู่บ้าน. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
3. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2564). จำนวนคนพิการ. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2564 จาก <http://web2.dep.go.th>
4. แจ่มนภา ไขคำ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตำบลธาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ปี ที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2561)
5. พรพรรณ พิมพ์วาปี. (2560). บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดูแลผู้สูงอายุอำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี

6. ยุทธนา แยกคาย และวัลยา ตูพานิช. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครประจำครอบครัว จังหวัดสุโขทัย. วารสารพยาบาลตำรวจ ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564)
7. ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. (2554).
8. วิเชียร มุลจิตร. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอตอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารศาสตร์สาธารณสุข และนวัตกรรม ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564)
9. สิริธรรณ วระไวย. (2562). ศึกษาเรื่องบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนตำบลพ้อพลอย อำเภอพ้อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. สารนิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยการบริหารงานสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
10. สุตปรีชา เตยติวิริยะกุล. (2560). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุอำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. สารนิพนธ์สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยการบริหารงานสาธารณสุขมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
11. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร. (2564). กลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2565. จาก: <https://skko.moph.go.th>
12. สำนักงานเทศบาลตำบลนาหัวบ่อ. กองสวัสดิการสังคม. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2565. จาก <http://nahuabo.go.th>.